

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
ФАКУЛЬТЕТ ЦИВІЛЬНОЇ ТА ГОСПОДАРСЬКОЇ ЮСТИЦІЇ
КАФЕДРА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА

**ОДЕСЬКІ ГРУДНЕВІ ЦИВІЛІСТИЧНІ ЧИТАНЯ:
ПРИВАТНЕ ПРАВО, ЯК КОНЦЕПТ
В УМОВАХ ВІЙНИ:
ЛЮДСЬКИЙ ВИМІР**

МАТЕРІАЛИ
Всеукраїнської наукової конференції

*Одеса,
12 грудня 2024 року*

Одеса
Фенікс
2024

За загальною редакцією

доктора юридичних наук, професора *Є. Харитонов*,
докторки юридичних наук, професорки *І. Давидової*

Упорядники-укладачі:

Давидова Ірина – д.ю.н., професорка кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія», професорка;

Ткаченко Катерина – лаборантка кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія».

Члени оргкомітету Всеукраїнської наукової конференції:

Андронов Ігор – д.ю.н., професор кафедри цивільного, нотаріального та виконавчого процесу НУ «Одеська юридична академія», професор;

Подцерковний Олег – д.ю.н., зав. кафедри господарського права та процесу НУ «Одеська юридична академія», професор;

Харитонов Олена – д.ю.н., зав. кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції НУ «Одеська юридична академія», професорка;

Харитонов Тетяна – д.ю.н., зав. кафедри аграрного, земельного та екологічного права НУ «Одеська юридична академія», професорка;

Мінченко Райса – д.ю.н., професорка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», професорка;

Бабич Ірина – к.ю.н., доцентка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцентка;

Берназ-Лукавецька Олена – к.ю.н., доцентка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцентка;

Матійко Микола – к.ю.н., доцент кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцент;

Орзіх Юрій – к.ю.н., доцент кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцент;

Шамота Олександр – асистент кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія»;

Ткаченко Катерина – лаборантка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія».

Одеські грудневі цивілістичні читання: приватне право, як концепт в умовах війни: людський вимір : матеріали Всеукр. наук. конф. (Одеса, 12 груд. 2024 р.) [Електронне видання] / за заг. ред.: д.ю.н., проф. Є. Харитонов, д.ю.н., проф. І. Давидової ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2025. – 318 с. – Режим доступу:

ISBN 978-617-8430-40-5

Збірник містить матеріали доповідей з теоретичних, історичних і методологічних проблем цивільного права та процесу, господарського права і процесу, аграрного, земельного, екологічного та природоресурсового права та інших галузей приватного права, які були оприлюднені на Всеукраїнській науковій конференції 12 грудня 2024 р. в Національному університеті «Одеська юридична академія».

Збірник спрямований на ознайомлення юридичної громадськості з дослідженням науковців у сфері цивілістики і може бути корисний як у навчальному процесі, так і в науковій діяльності.

УДК 347.1 : 341.9“364”(477)

Матеріали видано за авторською редакцією.

Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники Всеукраїнської наукової конференції, їхні наукові керівники, рецензенти та структурні підрозділи вищих навчальних закладів і установ, які рекомендували ці матеріали до друку.

Кошуцька Орина Олександрівна, Тучак Олександра Іванівна ВИЗНАЧЕННЯ МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ ДИТИНИ В УМОВАХ ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ	191
Кривінок Вікторія, Сергієнко Юлія РОЗІРВАННЯ ШЛЮБУ ТА РОЗПОДІЛ МАЙНА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	195
Кривуля Єлизавета Олександрівна, ПРОБЛЕМИ МЕДІАЦІЇ В СІМЕЙНИХ СПОРАХ	199
Ліщук Софія Олександрівна, ЗАХИСТ ГІДНОСТІ, ЧЕСТІ ТА ДІЛОВОЇ РЕПУТАЦІЇ ОСІБ	203
Маркасова Лілія Вячеславівна, РИМСЬКЕ ПРАВО СПАДКУВАННЯ ЗА ЗАПОВІТОМ	207
Матвєєва Олена Андріївна, ПРАВО НА НАДАННЯ ДОСТУПУ ДО ІНТЕРНЕТУ.....	212
Мельник Тетяна Романівна, ПРАВА ПРИВАТНИХ ФІЗИЧНИХ ОСІБ НА КОМПЕНСАЦІЮ ШКОДИ ЗАВДАНОЇ ВНАСЛІДОК ВОЄННИХ ДІЙ.....	216
Мерчанський Іван Русланович, ОСОБЛИВОСТІ УСИНОВЛЕННЯ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ ..	218
Нестерук Катерина Олегівна, НЕДОТОРКАНИСТЬ ПРИВАТНОГО ЖИТТЯ В ЦИФРОВУ ДОБУ (ПРАКТИКА ЄСПЛ)	221
Новак Юлія Іванівна, ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРАВОВОЇ ПРИРОДИ РІШЕННЯ ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРІВ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ ЗА ЦИВІЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ	224
Паньковець Євгеній Степанович, ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРАВА НА СПІЛКУВАННЯ З ОДНИМ ІЗ БАТЬКІВ, ЯКИЙ ПРОЖИВАЄ ОКРЕМО, В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ	228
Полегенька Вікторія Сергіївна, Ковбасюк Владислав Олександрович, ПИТАННЯ АЛІМЕНТНИХ ВІДНОСИН В СУЧАСНИХ УМОВАХ	232
Рабоча Олександра Юрійвна, Постояк Катерина Миколаївна МІЖНАРОДНЕ УСИНОВЛЕННЯ: ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГОЛЮВАННЯ ТА ЗАХИСТУ ПРАВ ДИТИНИ.	235
Рошиян Аліна Юрійвна, Давиденко Ангеліна Максимівна, ВИРІШЕННЯ БАТЬКАМИ ПИТАНЬ ЩОДО ВИХОВАННЯ ДИТИНИ	238
Сковородецька Тетяна Віталіївна, ПРАВоздатність та дієздатність фізичних осіб за римським приватним правом	244

3. Постанова Верховного Суду у справі № 343/1092/20 від 15 квітня 2022 року. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104052584>

Нестерук Катерина Олегівна,
*Студентка I курсу магістратури факультету цивільної та
господарської юстиції Національного університету
«Одеська юридична академія»*

Науковий керівник: к.ю.н., доцентка Токарева В. О.

НЕДОТОРКАНИСТЬ ПРИВАТНОГО ЖИТТЯ В ЦИФРОВУ ДОБУ (ПРАКТИКА ЄСПЛ)

Недоторканність приватного життя— це фундаментальне право людини, що гарантує свободу висловлювання, захист персональних даних та особистого життя в цифровому середовищі. Ця тема набуває особливої актуальності в сучасному світі, де Інтернет є невід’ємною частиною життя кожної людини.

Серед українських науковців, які досліджували цю тему, можна навести Попович Т. П., С. Булавина, Т. Давидова, А. В. Ковбан, А. І. Марущак, І. В. Михайленко.

У 2016 році, Комітетом ООН з прав людини прийнято Резолюцію про сприяння, захист реалізацію прав людини в Інтернеті, що передбачало, захист права людини на свободу висловлювання своїх поглядів через Інтернет[1].

В Україні це право регламентується Конституцією статтею 32, яка передбачає гарантує кожному право на недоторканність приватного життя. Це право поширюється і на інформацію, що стосується особи, яка зберігається в електронних базах даних та інших інформаційних системах[2].

Цивільний кодекс України передбачає захист честі, гідності та ділової репутації особи, зокрема в інформаційному просторі[3].

Кримінальний кодекс України містить статті, що передбачають відповідальність за незаконне втручання в приватне життя, поширення недостовірної інформації, що порочить честь і гідність особи.

А також Закон України «Про захист персональних даних» регламентує збір, обробку та зберігання персональних даних громадян[4].

Це відповідає європейським стандартам, таким як GDPR (General Data Protection Regulation), який діє в ЄС, він встановлює встановлює жорсткі вимоги до збереження та охорони персональних даних, а також передбачає великі штрафи за порушення прав на конфіденційність.

Українські суди, спираючись на рішення ЄСПЛ, застосовують принципи міжнародного права для захисту приватного життя громадян. Наприклад:

Справа «Міхесенко проти України» (2013) ЄСПЛ у справі визнав, що несанкціоноване прослуховування телефонних розмов є порушенням статті 8 Конвенції, вона є важливим прецедентом у контексті захисту права на сімейне життя в Україні. У цій справі мова йшла про конфлікт між колишніми подружжям щодо визначення місця проживання дитини. Мати дитини звернулася до ЄСПЛ, оскільки вважала, що рішення національних судів України щодо цього питання порушувало її право на повагу до сімейного життя. Суд встановив, що в даному випадку було порушено право матері на повагу до сімейного життя та звернув увагу на те, що при вирішенні спорів щодо опіки над дітьми національні суди повинні надавати першочергове значення найкращим інтересам дитини та забезпечувати баланс між правами обох батьків.

Справа Варгас Мендес проти Португалії: Суд визнав незаконним збір та обробку персональних даних без згоди особи. Дана справа є важливим прецедентом у контексті захисту права на приватне життя, зокрема, у сфері охорони здоров'я. Ця справа стосувалася питання доступу до медичної документації пацієнта та його права на конфіденційність. Варгас Мендес звернувся до Європейського суду з прав людини, оскарживши рішення національного суду Португалії, яке дозволило його колишній дружині отримати доступ до його медичної документації. Він стверджував, що таке рішення порушує його право на повагу до приватного життя, гарантоване ст. 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Європейський суд погодився з доводами Варгаса Мендеса і встановив, що втручання у його право на приватне життя було недопустимим. Суд підкреслив, що право на доступ до медичної документації не є абсолютним і має бути збалансовано з правом на приватне життя пацієнта.

Справа Ромеро Флорес проти Іспанії є важливим прецедентом у контексті захисту права на приватне життя, зокрема, у сфері сексу-

альних орієнтацій та гендерної ідентичності. Ромеро Флорес звернувся до Європейського суду з прав людини, оскарживши рішення національного суду Іспанії, яке відмовило йому у праві на усиновлення дитини через його нетрадиційну сексуальну орієнтацію. Він стверджував, що таке рішення порушує його право на повагу до приватного життя (стаття 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод) та право на недискримінацію.

Міжнародна практика підкреслює важливість прозорих політик щодо обробки даних користувачів. У рамках українського законодавства компанії також зобов'язані інформувати користувачів про те, як використовуються їхні дані, а також запитувати користувачів право на обробку персональних даних[5].

Інтернет-компанії, такі як Google, Meta (Facebook), беруть на себе обов'язки забезпечувати захист персональних даних користувачів за GDPR (General Data Protection Regulation). Вони повинні чітко вказувати, які дані збираються, як використовуються та надавати можливість контролю за цими процесами.

Враховуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що недоторканність в мережі Інтернет є одним із ключових прав людини в сучасному світі. Для забезпечення ефективного захисту цього права необхідно постійно вдосконалювати законодавство, підвищувати рівень цифрової грамотності населення та зміцнювати міжнародне співробітництво.

ЛІТЕРАТУРА:

1. GDPR (General Data Protection Regulation) URL: https://www.article19.org/data/files/Internet_Statement_Adopted.pdf
2. Конституція України: прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради*. 1996. № 30. Ст.120.
3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40-44. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
4. Закон України «Про захист персональних даних» від 01.06.2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>
5. Разметаєва Ю. С. Формування новітніх прав людини під впливом ІТ. ІТ-право: проблеми і перспективи розвитку в Україні (Третя міжнародна щорічна конференція, 07.12.2018, м. Львів URL: https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=XQmy1e0AAAAJ&citation_for_view=XQmy1e0AAAAJ:ns9cj8rnVeAC